

**Over webstandaarden,
toegankelijkheid en usability
*van 'Let's not make things worse'
naar 'Let's make things better'***

Raph de Rooij

Amsterdam, 7 juni 2008

Let's make things better

Let's not make things worse...

Dezelfde vorm, dezelfde functie ...

Bush MB 60 (1957)

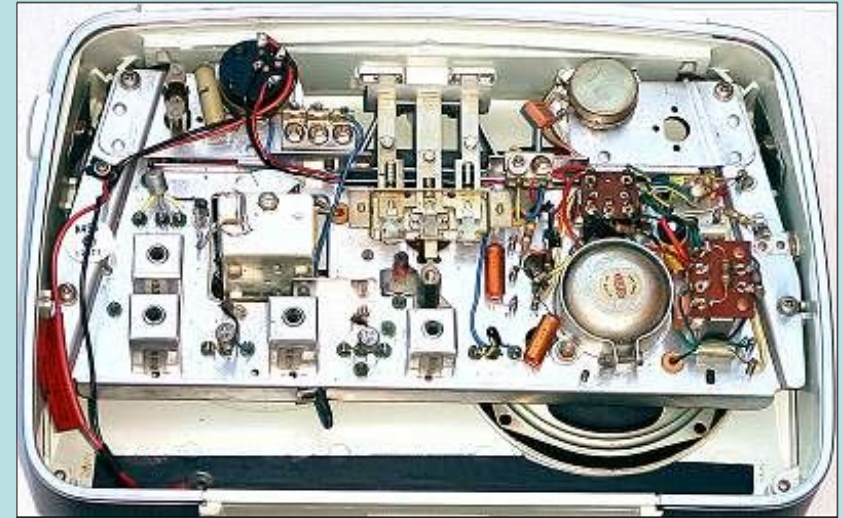

Bush TR 82 (1959)

... op basis van andere principes

Bush MB 60 (1957)

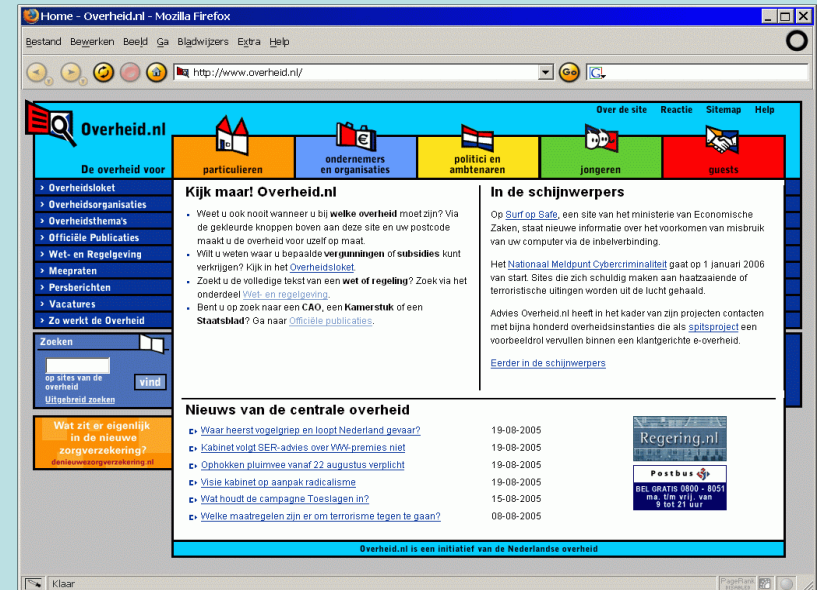

Bush TR 82 (1959)

Dezelfde vorm, dezelfde functie ...

April 2005

Augustus 2005

... op basis van andere principes

```
<!DOCTYPE HTML PUBLIC "-//W3C//DTD HTML 4.01 Transitional//EN">
<html lang="nl">
<head>
<title>Overheid.nl - De beste ingang naar de Overheid op internet</title>
<META name="description" content="www.overheid.nl: De beste ingang naar overheidsinformatie op internet">
<META name="keywords" content="overheid, gemeenten, provincies, ministeries, waterschappen, wetten, wet, officiële p...>
<META name="robots" content="index, follow">
<META http-equiv="Content-Type" content="text/html; charset=ISO-8859-1">
<META http-equiv="Content-Style-Type" content="text/css">
<LINK REL="SHORTCUT ICON" HREF="/images/favicon.ico">
<link rel="stylesheet" type="text/css" href="css/standaard.css">

<script language="JavaScript" type="text/javascript" src="/js/layer_swap.js"></script>

<script language="JavaScript" type="text/javascript"><!--
if( document.all || document.getEelementById )
document.write( '<link rel="stylesheet" type="text/css" href="css/lineheight.css">' );
if( navigator.appName.indexOf( "Netscape" ) >= 0 && parseInt( navigator.appVersion ) == 4 )
document.write( '<link rel="stylesheet" type="text/css" href="css/ns4.css">' );
if( navigator.appName.indexOf( "Netscape" ) >= 0 && parseInt( navigator.appVersion ) == 4 && navigator.appVer...
document.write( '<link rel="stylesheet" type="text/css" href="css/macns4.css">' );
if( navigator.appName.indexOf( "Netscape" ) >= 0 && parseInt( navigator.appVersion ) >= 5 )
document.write( '<link rel="stylesheet" type="text/css" href="css/ns6up.css">' );
if( document.all && navigator.appVersion.toLowerCase().indexOf( 'mac' ) >= 0 )
document.write( '<link rel="stylesheet" type="text/css" href="css/macie.css">' );
//--></script>
```

April 2005

- Valide code: **Nee**
- Toegankelijk: **Bijna**
- Omvang: **26,7 Kb**

```
<?xml version="1.0" encoding="UTF-8"?>
<!DOCTYPE html PUBLIC "-//W3C//DTD XHTML 1.1//EN" "http://www.w3.org/TR/xhtml11/DTD/xhtml11.dtd">
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" xml:lang="nl">
<head>
<title>Overheid.nl - Test</title>
<link rel="stylesheet" href="screen.css" type="text/css" media="screen"/>
<link rel="stylesheet" href="print.css" type="text/css" media="print"/>
</head>
<body id="top">
<div id="header">
<h1>Overheid.nl</h1>

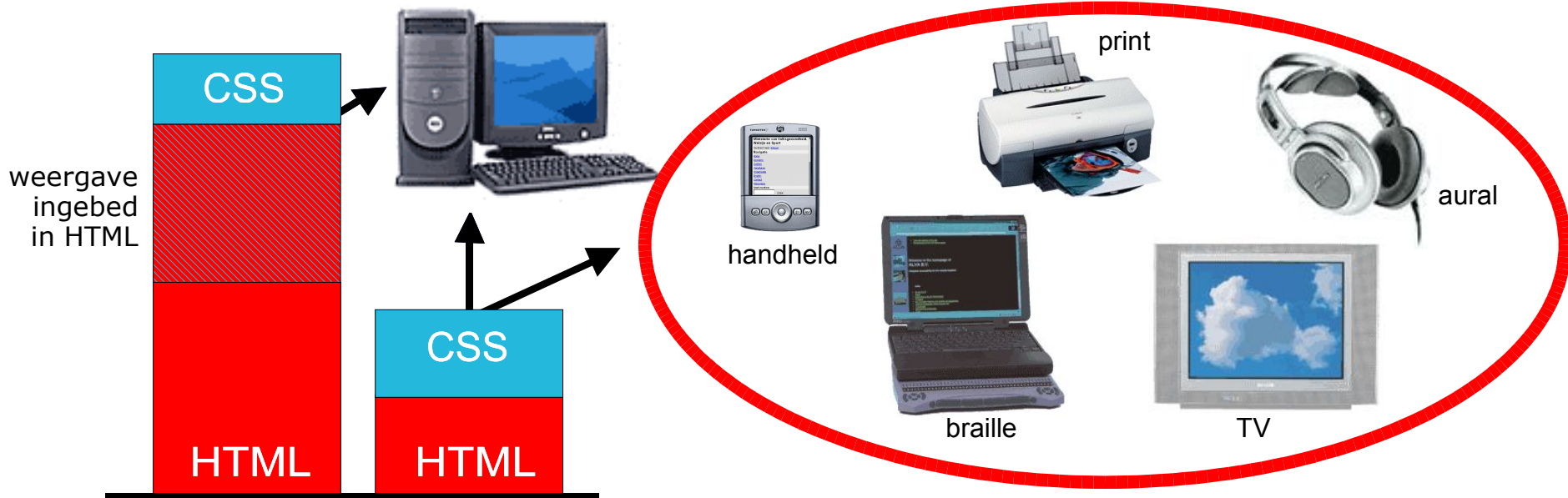
<p id="access"><a href="#content">Ga direct naar de inhoud</a></p>
<ul id="nav-home">
<li id="nav-home-over-de-site"><a href="#over-de-site">Over de site</a></li>
<li id="nav-home-reactie"><a href="#reactie">Reactie</a></li>
<li id="nav-home-sitemap"><a href="#sitemap">Sitemap</a></li>
<li id="nav-home-help"><a href="#help">Help</a></li>
</ul>
<ul id="nav-global">
<li id="nav-global-particulieren"><a href="#pe">Particulieren</a></li>
<li id="nav-global-ondernemers-en-organisaties"><a href="#onder">Ondernemers en organisaties</a></li>
<li id="nav-global-politici-en-ambtenaren"><a href="#poli">Politici en ambtenaren</a></li>
<li id="nav-global-jongeren"><a href="#jong">Jongeren</a></li>
<li id="nav-global-guests"><a href="#guest" xml:lang="en">Guests</a></li>
```

Augustus 2005

- Valide code: **Ja**
- Toegankelijk: **Ja**
- Omvang: **5,4 Kb**

Strikte scheiding

- Met één 'kanaal' kunnen meer gebruikers worden bediend
- Minder complexiteit

Verandering ... waarom eigenlijk?

- 'Old school' websites
 - Zijn te beperkt (her)bruikbaar
 - Zijn technisch te complex
 - Zijn matig toegankelijk
- Consequenties
 - Te laag rendement voor investeringen in websites
 - Moeizame aansluiting bij nieuwe ontwikkelingen
 - Mensen worden buitengesloten
 - Dit is in toenemende mate een *bestuurlijk* risico!

Andere principes

- Het kwaliteitsmodel Webrichtlijnen
 - Instrument voor beter opdrachtgeverschap
 - Referentie bij *front-end web development*
- Basisprincipes van de Webrichtlijnen
 - Juiste toepassing van standaarden
 - Gelaagd bouwen (*progressive enhancement*)
 - Semantiek ('HTML zoals HTML bedoeld is')
 - Duurzaamheid
 - Toegankelijkheid
 - Complexiteitsreductie
 - Strikte scheiding tussen inhoud, vorm en functie

Kwaliteit van websites: EU-beleid

- i2010 / e-Inclusion / e-Accessibility
- Doel: alle websites eind 2010
- Ministeriële verklaring, Riga, 6-2006

Context

- In 2001 voldeed drie procent van de websites aan de *minimale* toegankelijkheidseisen (level WAI-**A**)
- Sindsdien is heel weinig vooruitgang geboekt
- Geen EU-regelgeving (nòg niet...)
- Sommige lidstaten hebben eigen wetgeving (op basis van WCAG 1.0)

Beleid in Nederland

- **Besluit Kwaliteit Rijksoverheidswebsites**
 - Sinds juni 2006
 - Na een motie van de Tweede Kamer
 - Ministerraadsbesluit (geen wet)
 - Gebaseerd op de Webrichtlijnen
 - Uitgangspunten: niet enkel toegankelijkheid, maar ook beter opdrachtgeverschap
- **Initiatieven op het gebied van webtoegankelijkheid**
 - Drempels Weg (bewustwordingsproject, t/m 2004)
 - Waarmerk drempelvrij.nl (kwaliteitsregeling)

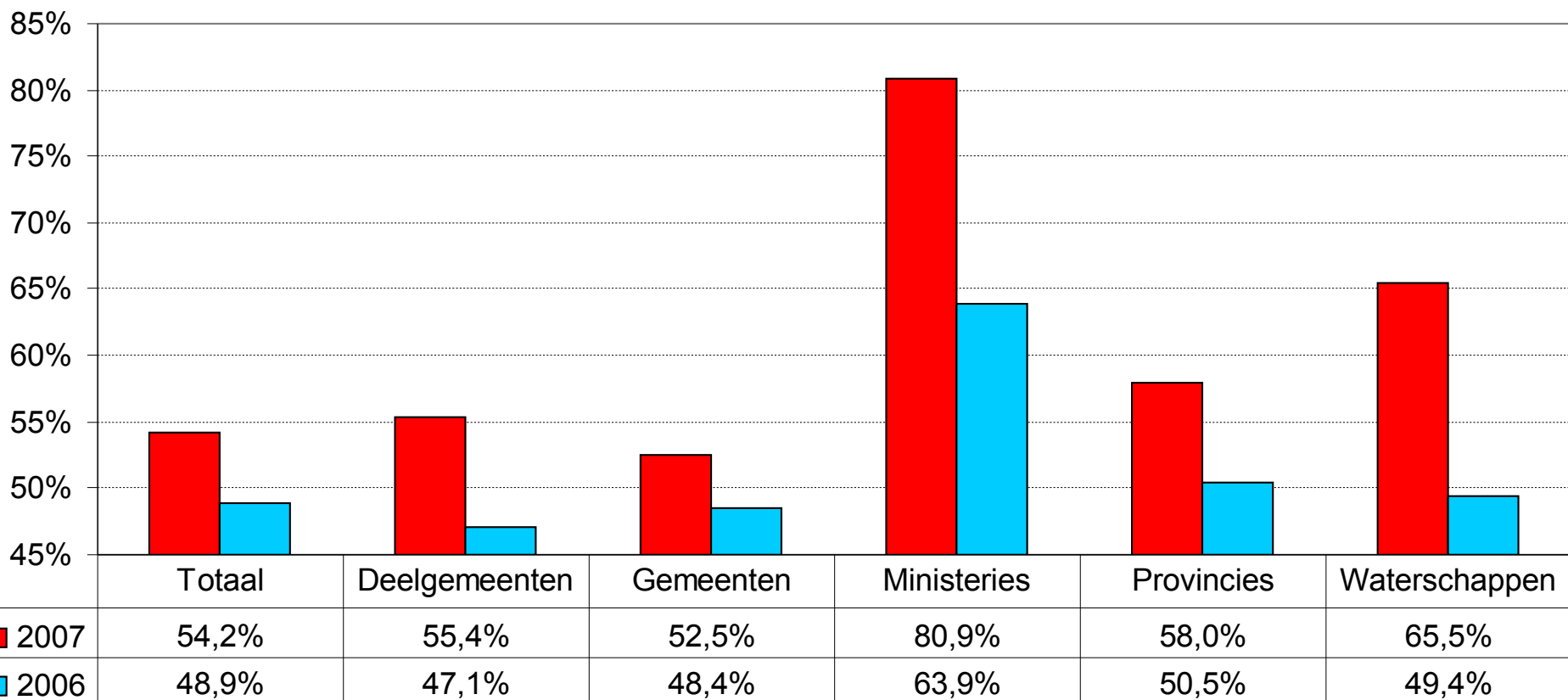
Waarom Webrichtlijnen?

- Versterken van het opdrachtgeverschap van overheden met een kwaliteitsmodel op basis van internationale webstandaarden
- *Waarborgen* dat niemand wordt buitengesloten van toegang tot informatie en diensten die de overheid op internet aanbiedt
- Alleen toegankelijkheid (WCAG 1.0) is een te smalle basis gebleken voor succes

Onderzoek Webrichtlijnen

Resultaten van het Overheid.nl Monitor jaaronderzoek,
Onderzoek gehouden in oktober en november 2007

Bron: <http://www.webrichtlijnen.nl/monitor/>

Toetsen: kwaliteitsborging

■ Instrumenten

- Automatische toets: 47 van 125 richtlijnen
www.webrichtlijnen.nl/toetsen
- Normdocument
www.drempelvrij.nl/webrichtlijnen
- Kwaliteitsregeling
 - Wordt uitgevoerd door de Stichting Waarmerk drempelvrij.nl

■ Is zelf toetsen een optie?

- Nu: onderbouwing van claim ontbreekt meestal
- SDoC voor de Webrichtlijnen bestaat (nog) niet
SDoC: Supplier's Declaration of Conformity

Webrichtlijnen en usability

- Webrichtlijnen zijn géén usability model
- Bevat alleen generieke usabilityrichtlijnen
- Omvat wél alle relevante eisen voor toegankelijkheid: WCAG 1.0 prio 1 & 2

web standards
accessibility
usability
= solid foundation

Relatie usability en toegankelijkheid

- Toegankelijkheid is de *basis* voor usability
 - Normontwerp ISO9241-151 - Ergonomics of human-system interaction
- Design4all: goede usability voor *iedereen*
 - Voorbeeld 1: skiplinks en jumplinks
 - Voorbeeld 2: links openen in een nieuw venster
- Omgaan met ontbrekende voorzieningen
 - Progressive enhancement / gelaagd bouwen
- Wees voorzichtig met aannames

Usability: breder dan 'de website'

- Zoekmachineoptimalisatie (SEO)
- Mashups (en ander hergebruik van content)
 - Semantische markup is van belang

Issues ...

- WCAG 1.0 (huidige toegankelijkheidsnorm)
 - *Technology baseline* is HTML
 - *Rich Internet Applications* (zie ook [WAI-ARIA](#))
- Rol van de webrichtlijnen in webprojecten
- Creatie van semantisch correcte content
 - Kennis/vaardigheid van redacteuren
 - Mogelijkheden van de huidige generatie editors
 - Tabelmarkup, taalwisselingen, quotes, toevoegen CLASS en ID attributen, afkortingen en acroniemen etc.

... leiden tot oplossingen

00:05 02:26

Download deze video

Uitgeschreven tekst

00:11 02:26

Download deze video

Uitgeschreven tekst

VOICE OVER:

Nog een paar dagen te gaan en dan start de World Solar Challenge. Een autorace dwars door Australië op zonne-energie. Hierbij heeft Nederland een reputatie hoog te houden. Drie keer op rij eindigde

00:05 02:26

Download deze video

Uitgeschreven tekst

02:26

Download deze video

Download de maandelijkse zonneneracers aan

Video | 18-10-2007 | wmv, 2,26 min, 8,54 MB

Balkenende moedigt zonneneracers aan

Video | 18-10-2007 | mp4, 2,26 min, 8,49 MB

Uitgeschreven tekst

Hierbij heeft Nederland een reputatie hoog te houden.

Wat anderen er van vinden

- Fronteers
 - fronteers.nl/blog/categorieen/webrichtlijnen
- Quirksmode
 - www.quirksmode.org/blog/archives/2007/01/new_dutch_acces.html
- The Web Standards Project
 - www.webstandards.org/2007/01/15/the-dutch-embrace-web-standards/
- 456 Berea Street
 - www.456bereastreet.com/archive/200702/the_dutch_accessibility_law_is_awesome/

Vragen?

Raph de Rooij

servicedesk webrichtlijnen

T 070-8887898

E webrichtlijnen@overheid.nl

I www.webrichtlijnen.nl